

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2019, č. j. MPSV-2019/6749-923, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě, ze dne 17. 4. 2019, č. j. 19 Ad 13/2019-24,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobkyně **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Ostravě, kontaktní pracoviště Ostrava (dále jen „správní orgán prvního stupně“) rozhodnutími ze dne 12. 10. 2018, č. j. 952226/18/OT a č. j. 952292/18/OT, rozhodl o vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvku na bydlení ve výši 4.461 Kč za období leden 2017 a o povinnosti žalobkyně tento přeplatek vrátit, a to do 31. 10. 2018. Správní orgán prvního stupně zjistil, že žalobkyně ode dne 1. 12. 2016 užívala byt č. 6 na adrese A. 1681/2, O., bez právního důvodu.

[2] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím ze dne 10. 1. 2019 zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

II. Posouzení věci krajským soudem

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu. Současně požádala o ustanovení zástupce a přiložila vyplněné potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech.

[4] Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) o žádosti rozhodl v záhlaví označeným usnesením, kterým ve výroku II. zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[5] Dospěl k závěru, že žalobkyně se svým návrhem zjevně nemůže být úspěšná, neboť již není nájemkyní bytu na adrese A. 1681/2 v O. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 10. 2017, č. j. 61 C 120/2017-213, byla žalobkyni uložena povinnost předmětný byt vyklidit, přičemž v uvedeném rozsudku byla pravomocně vyřešena otázka skončení nájemního poměru žalobkyně k předmětnému bytu, a to ke dni 30. 11. 2016. Toto rozhodnutí pak bylo potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2018, č. j. 71 Co 71/2018-285. Krajský soud rovněž odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 6 Ads 297/2018-47, kterým byla zamítnuta kasační stížnost žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 6. 2018, č. j. 19 Ad 47/2017-91. V uvedeném řízení bylo na návrh žalobkyně přezkoumáváno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ostravě ze dne 31. 8. 2017, kterým žalobkyni nebyl od 1. 2. 2017 přiznán příspěvek na bydlení podle § 24 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, jelikož úřad práce dospěl k závěru, že nájemní vztah žalobkyně k předmětnému bytu č. 6 na adrese A. 1681/2 v O. zanikl ke dni 30. 11. 2016. Rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 20. 11. 2017 bylo odvolání žalobkyně zamítnuto a rozhodnutí úřadu práce potvrzeno.

[6] Krajský soud proto s ohledem na předeslané okolnosti uzavřel, že žalobkyně zjevně nemůže být v daném řízení úspěšná a její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl.

III. Obsah kasační stížnosti

[7] Proti výroku II. usnesení krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížnost. Je přesvědčena, že v řízení před krajským soudem prokázala, že splňuje všechny podmínky pro to, aby jí byl pro toto řízení zástupce ustanoven. Stěžovatelka současně požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a popsala své majetkové poměry a složitou sociální situaci.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že v projednávané věci netrval na podmínce povinného zastoupení advokátem a úhradě soudního poplatku, a to s ohledem na závěry

usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, podle něhož v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek.

a) K žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti

[9] Stěžovatelka však v projednávané věci o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti požádala, soud se proto dále zabýval touto její žádostí.

[10] Podle § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), *[n]avrhovatel, u něhož jsou splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.* Soud musí posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození i v případech, kdy je účastník řízení od soudních poplatků osvobozen přímo ze zákona (viz rozsudek ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011-46). O obdobnou situaci se přitom jedná i v projednávané věci, v níž je stěžovatelka od placení soudního poplatku rovněž osvobozena (viz bod [8] rozsudku).

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[12] Jednou z podmínek osvobození od soudních poplatků tedy je, že návrh – v tomto případě kasační stížnost – nesmí být zjevně neúspěšný (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto předně posuzoval, zda je podaná kasační stížnost zjevně neúspěšným návrhem, či nikoliv.

[13] Pojem *zjevná neúspěšnost* není v soudním řádu správním definován, Nejvyšší správní soud proto jeho obsah vyložil ve své judikatuře. Neúspěšnost návrhu musí být seznatelná „na první pohled“, a musí být bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjiřitelná (viz rozsudek NSS ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007-72). Závěr o zjevné neúspěšnosti může soud učinit tehdy, „kdy by např. kasační stížnost byla podána opožděně, osobou k tomu zjevně neoprávněnou, či by byla podána proti rozhodnutí, proti němuž není kasační stížnost přípustná“ (rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2006, č. j. 3 As 26/2006-69, č. 1616/2008 Sb. NSS). O zjevně bezúspěšný návrh se může jednat i tehdy, je-li na první pohled zřejmé, že žaloba byla podána před vyčerpáním řádných opravných prostředků (viz rozsudek NSS ze dne 27. 4. 2012, č. j. 7 As 54/2012-12, nebo usnesení ze dne 22. 8. 2012, č. j. 8 As 75/2012-25), anebo pokud byla žaloba zjevně opožděná (viz usnesení NSS ze dne 28. 8. 2015, č. j. 8 Ads 112/2015-14, a ze dne 16. 3. 2016, č. j. 1 Ads 14/2016-40).

[14] V projednávaném případě krajský soud zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť mu bylo z úřední činnosti známo, že sporná otázka (otázka skončení nájemního poměru stěžovatelky), která je klíčovou otázkou i pro posouzení vzniku přeplatku na dávce státní sociální podpory příspěvku na bydlení, byla již v mezidobí pravomocně rozhodnuta civilními soudy. Krajský soud odkázal na rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 10. 2017, č. j. 61 C 120/2017-213, kterým byla žalobkyni uložena povinnost předmětný byt vyklidit. V uvedeném rozsudku byla pravomocně vyřešena otázka skončení nájemního poměru žalobkyně k předmětnému bytu na adrese A. 1681/2 v O., a to ke dni 30. 11. 2016. Toto rozhodnutí bylo následně potvrzeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2018, č. j. 71 Co 71/2018-285.

[15] Skutečnost, že o otázce trvání nájemního poměru stěžovatelky bylo již pravomocně rozhodnuto soudy v občanském soudním řízení, ve své judikatuře již konstatoval rovněž Nejvyšší správní soud. V rozsudku ze dne 13. 2. 2019, č. j. 6 Ads 297/2018-47, uvedl následující: „Stěžovatelka dále namítá, že se v řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 61 C 120/2017 snaží prokázat, že žaloba na vyklizení bytu na ulici A. v O. je nedůvodná, neboť její nájemní vztah dále trvá. K této námitce však již krajský soud poukázal na skutečnost, že řízení o žalobě na vyklizení bytu před civilními soudy bylo pravomocně skončeno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2018, č. j. 71 Co 71/2018-285, který potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, jímž byla stěžovatelce uložena povinnost vyklidit byt, neboť její nájemní vztah skončil dne 30. 11. 2016. Podle § 52 s. ř. s. přitom platí, že soud je vázán rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu. O jiných otázkách si soud učiní úsudek sám; je-li tu však rozhodnutí o nich, soud z něj vychází. O otázce trvání nájemního vztahu stěžovatelky již bylo v době vydání napadeného rozsudku soudy v občanském soudním řízení pravomocně rozhodnuto. Krajský soud tudíž správně z těchto rozhodnutí za nezměněného skutkového a právního stavu vycházel.“

[16] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že kasační stížnost proti usnesení, kterým krajský soud zamítl žádost stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, je s ohledem na předeslané skutečnosti zjevně neúspěšným návrhem ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Soud proto žádost stěžovatelky o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti výrokem I. tohoto rozsudku zamítl.

b) Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[17] S ohledem na závěr o zjevné neúspěšnosti kasační stížnosti a Nejvyšším správním soudem již dříve vyslovené závěry o pravomocném rozhodnutí otázky trvání nájemního poměru stěžovatelky (viz body [13] až [16] shora), soud dále přistoupil rovnou k posouzení důvodnosti kasační stížnosti. Učinil tak i s ohledem na skutečnost, že je mu z úřední činnosti známo, že stěžovatelka vede typově obdobné spory opakovaně navzdory skutečnosti, že ze soudních rozhodnutí, která jí byla v předchozích věcech adresována, jí již musí být názor soudu na sporné právní otázky znám.

[18] Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Kasační stížnost směřuje proti usnesení, kterým krajský soud zamítl návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 s. ř. s., ve znění účinném v době rozhodnutí krajského soudu. Jak Nejvyšší správní soud vyslovil již v bodech [13] až [16] rozsudku, závěry krajského soudu o zjevné neúspěšnosti žaloby, obstojí.

[21] Podle § 52 odst. 2 s. ř. s. *[s]oud je vázán rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu. O jiných otázkách si soud učiní úsudek sám; je-li tu však rozhodnutí o nich, soud z něj vychází, popřípadě tam, kde o nich náleží rozhodovat soudu, může uložit účastníku řízení, aby takové rozhodnutí vlastním návrhem vyvolal.*

[22] Z citovaného ustanovení vyplývá, že o jiných otázkách (které se netýkají skutečnosti, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, popřípadě osobního stavu osoby) si správní soud může učinit svůj vlastní úsudek. I zde však soudní řád správní preferuje, aby o těchto otázkách rozhodl příslušný orgán (správní orgán či soud). Citované ustanovení proto soudu ve správním soudnictví ukládá vycházet z rozhodnutí o těchto otázkách, pokud existuje. V tomto případě pravomocné rozhodnutí civilního soudu existuje (viz krajským soudem odkazovaný rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 10. 10. 2017, č. j. 61 C 120/2017-213, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 5. 2018, č. j. 71 Co 71/2018-285). Toto pravomocné rozhodnutí vydané soudem v občanském soudním řízení bylo určující pro posouzení otázky zjevné neúspěšnosti žaloby v řízení před krajským soudem o projednávané věci. Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro to, aby tuto otázku posoudil odlišně.

V. Závěr a náklady řízení

[23] S ohledem na předeslané Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, soud náhradu nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu